

9.6.2015

STM/646/2015

Jakelussa mainituille

Viite

**SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖSKANNANOTTO
SÄTEILYTURVAKESKUKSEN TOIMINTAVUODESTA 2014**

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa valtion talousarvioasetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän tilinpäätöskannanottonsa Säteilyturvakeskuksen (STUK) toiminnasta vuodelta 2014 ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätöskertomus ja siitä 14.4.2015 annettu Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja vuosiyhteenveto antavat aihetta.

1. Yleisarvio ja valmistelu

Kannanotto on valmisteltu poikkihallinnollisesti sisäministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön kesken sekä sosiaali- ja terveysministeriön sisäisessä valmisteluryhmässä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtoryhmässä. Kannanotto on käsitelty ministeriön virkamiesjohtoryhmässä, esitelty hallinnonalan kehittämispäivillä 2.6.2015 ja STUK on antanut siitä palautteen. Peruspalveluministeri on tehnyt päätöksen kannanotosta kansliapäällikön esittelystä. Valmistelu on perustunut ministeriön sisäiseen ohjeeseen, Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen ja vuosiyhteenvetoon sekä STUK:in tilinpäätös ja toimintakertomukseen.

STUK:in toiminta ydinturvallisuuden valvonnassa, säteilyn käytön turvallisuusvalvonnassa ja ympäristön säteilyvalvonnassa, tutkimuksessa, palvelutuotannossa, valmiuden ylläpidossa ja viestinnässä on ollut pääosin erittäin tuloksellista. (Arvosana 4+). (Arviointiasteikko 5 - 1; 5=erinomainen, 4=hyvä tulos, 3=tyytyttävä tulos, 2=välttävä tulos, 1=heikko tulos.)

2. Tulossopimuksen toteutuminen**2.1. Arvio yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta**

Sosiaali- ja terveysministeriön strategia ”Sosiaalisesti kestävä Suomi ” määritteli hallinnonalan kolme päälinjausta:

- hyvinvoinnille vahva perusta,
- kaikille mahdollisuus hyvinvointiin sekä
- elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan strategisten tavoitteiden toteutuminen ja vaikuttavuus on arvioitu Valtiovarainministeriölle annetussa hallinnonalan tuloksellisuuskertomuksessa hyväksi (asteikko: erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä).

STUK on myötävaikuttanut siihen, ettei ydin- kuin säteilyturvallisuuden alueilla ole sattunut vakavia turvallisuuteen vaikuttaneita tapahtumia Suomessa tai Luoteis-Venäjällä. STUK on ylläpitänyt hyvää säteilysuojelutasoa maamme terveydenhuollossa. STUK on 2014 ensimmäisenä maailmassa ollut loppuunsaattamassa ydinjätteiden loppusijoittamisen luvitusta sekä edistänyt toiminnallaan haasteellisia ydinvoimahankkeita ja niiden ydinturvallisuutta. STUK:in toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta myös ydinsulkuvalvonnan, turvajärjestelyjen valvonnan, ympäristön säteilyvalvonnan, valmiuden, säännösten (erityisesti ydinturvallisuusohjeistuksen kokonaisuudistus) ja viestinnän edistämässä voidaan monin osin pitää jopa erinomaisena. Se on myös edistänyt STM:n toiveiden mukaan palvelutoiminnan kehittämistä, mutta on joutunut budjettileikkausten myötä haasteiden eteen erityisesti ympäristö- ja ydinmateriaalivalvontaan liittyvän tutkimustoiminnan turvaamiseksi.

2.2. Arvio toiminnallisen tulostavoitteiden toteutumisesta

2.2.1. Toiminnallinen tehokkuus

Budjettileikkaukset ovat vaikeuttaneet erityisesti tutkimuksen rahoitusta. Tutkimuksen kustannukset STUK:ssa ovat euromääräisesti samalla tasolla kuin ne olivat vuonna 2005, jolloin STUK:in kustannukset olivat hieman yli puolet nykyisistä kustannuksista euromääräisesti. STUK:in omalla tuottavuuden sijaissuureella (liikevaihto / htv) mitattuna STUK:in tuottavuus on noussut viimeisen kymmenen vuoden aikana 15,3 %. Valtiokonttorin ei pidä sijaissuuretta aitona tuottavuusmittarina siihen liittyvien tulkinallisten ongelmien vuoksi. STUK:in hallinnon ja tukitoimien kustannusten nousu on viimeisen kymmenen vuoden aikana ollut lähes kaksi kertaa suurempi kuin esimerkiksi ydinturvallisuus- tai säteilyvalvonnan henkilöstökulujen nousu ja tämä kehitys heijastuu em. sijaissuureella tuottavuuden nousuna. STUK:in mukaan valtionhallinnon keskitetyt ratkaisut (Hansel, Palkeet, VALTORI) ovat lisänneet merkittävästi hallinnon vyörytyksiä. STUK on - huolimatta merkittävistä budjettileikkauksista - kyennyt palveluja ulkomaille myymällä pitämään kuitenkin taloustilanteensa hyvänä.

STUK:in kriisiviestintäohjetta ei ole päivitetty valtionhallinnon uuden erityistilanneohjeen mukaisesti ja kriisiviestinnän auditoinnin jälkeen.

STUK on kehittänyt arkkitehtuurin eri osa-alueita, mutta yhtenäinen kokonaisarkkitehtuuri ja kehityspolku eivät käy vielä selville. Hallintamalli on käytössä. Vain osa kehitysprojekteista on hankesalkun piirissä. Tietovarantojen kuvaukset ja avoimen datan suunnitelmat etenevät sovitusti. STUK on osallistunut kohdealueen yhteisen arkkitehtuurin kehittämiseen.

Vuoden 2014 lopussa STUK:in perustietotekniikka siirrettiin Valtorin hoidettavaksi. STUK osallistui korotetun tietoturvatason ohjelmaan sekä hallinnonalan yhteisen julkaisujärjestelmän suunnitteluun, toteutukseen ja käyttöönottoon.

2.2.2. Tuotokset ja laadunhallinta

STUK saattoi 2014 aikana loppuun ensimmäisenä maailmassa korkea-aktiivisen jätteen loppusijoituksen turvallisuusarvioinnin ja suhtautui myönteisesti toiminnanharjoittajan (Posiva) valtioneuvostolle osoittamaan rakentamislupahakemukseen. STUK hyväksyi 2014 aikana haasteellisten vaiheiden myötä lopullisen tiekartan Olkiluoto 3 ydinreaktorin automaatio suunnitelmista sekä antoi vaativassa aikataulussa turvallisuusarvionsa Fennovoiman periaatepäätöksen täydennyslakemuksesta.

Olkiluoto 2014 ydinvoimalaonnettomuusharjoituksessa Fukushima kokemusten pohjalta pyrittiin STUK:in aktiivisella myötävaikutuksella saamaan kokemuksia jälkivaiheen ympäristöterveydenhuoltoon painottuvasta siivoustyöstä. Tämä oli merkittävä muutos aiempiin harjoituksiin nähden maailmanlaajuisestikin, koska onnettomuusharjoituksissa on tähän asti pyritty lähinnä miettimään akuutin vaiheen haasteita. Myös tulvariskien perusteellinen uudelleen arviointi Fukushima kokemusten pohjalta erityisesti Loviisan voimalaitoksen kohdalla eteni, mutta työ jatkuu vuoden 2014 jälkeenkin. STUK:in valmistelumat VAL-1 ohjeet omaksuttiin kaikissa Pohjoismaissa säteilyvaaratilanteen akuutissa vaiheessa riskien hallinnan yhtenäiseksi ohjeistukseksi. Myös esimerkiksi Yhdysvallat on ollut kiinnostunut VAL-1-ohjeista.

Vuonna 2014 STUK ohjeisti terveydenhuollon säteilyturvallisuudesta vastaavia tekemään ilmoituksia poikkeavista tapahtumista aiempaa hanakammin, jotta niistä saadut kokemukset voidaan parhaiten hyödyntää. Tällä oli suotuisa vaikutus terveydenhuollon säteilyturvallisuuštietoisuudelle, vaikka vuoden aikana ilmeni aiempaa enemmän poikkeavia tilanteita. Näistä ei kuitenkaan aiheutunut merkittäviä säteilyannoksia. Säteilyannokset suomalaisessa terveydenhuollossa ovat keskimääräisesti huomattavasti mui-

ta teollisuusmaita alhaisemmat. Säteilyn käyttöpaikoilla tehtyjen tarkastusten määrä ja kustannukset nousivat selvästi aiempiin vuosiin nähden. Näin aiemmilta siirtyneet tarkastukset saatiin tehtyä.

Vuonna 2014 STUK tuki STM:ää tehtäväalueensa EU- ja kansainvälisissä sekä kansallisissa tehtävissä mukaan lukien EU- ja kansallinen säädösvalmistelu sekä toteutti tutkimus- ja kehittämishankkeita STM:n hallinnonalan (Sosiaali- ja terveystieteiden) asiantuntijalaitosten yhteenliittymässä (SOTERKO). Viranomaisyhteistyötä on tehty tiivistä STM:n ja STUK:in välillä. Erityisesti radonin valvonnan osalta STM ja STUK ovat tiivistäneet yhteistyötään STUK:in ja Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueiden välisen viranomaisyhteistyön kehittämiseksi. Lisäksi STUK jatkoi vuonna 2014 sähkömagneettisia kenttiä koskevan direktiivin kansallista voimaansaattamista STM:n johtamassa jaostossa.

STUK on 2014 yhteistyössä STM:n kanssa aloittanut merkittävän säteilylainsäädännön kokonaisuudistuksen ja sai päätökseen ydinvoimalaitosohjeiden (YVL) kokonaisuudistuksen. Erityisesti budjettileikkauksista kärsinyt jatkuvuuden ja osaamisen turvaava STUK:in korkeatasoinen tutkimustoiminta pyritään STUK:in 2014 käynnistämään sekä kansallisin toimin että kansainvälisin toimin turvaamaan.

STUK:in laadunhallinta on korkealla tasolla, mikä näkyy mm. sen kansallisen mittanormaalitoiminnan ulkoisen auditointitoiminnan ja asiakastyytyväisyystutkimusten vuoden 2014 tuloksista. Keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä STUK:ssa oli vuonna 2014 65,2 mikä ylittää tulossopimuksen tavoitteen (64,5). Työtyytyväisyys STUK:ssa oli vuonna 2014 muuta valtiohallinto parempi.

Kaiken kaikkiaan merkittäviä ydin- tai säteilyturvallisuutta koskevia tapahtumia ei vuonna 2014 ollut. Yhdenkään säteilytyötä tekevän henkilön säteilyannos ei ylittänyt 20 mSv.

2.2.3. Henkisten voimavarojen kehittäminen

STUK on saavuttanut kaikki henkisten voimavarojen hallintaan ja kehittämiseen asetetut tavoitteet. Tulokset on erinomainen.

3. Valtiotalouden tarkastusviraston ja muiden tarkastusten huomiot

Valtiotalouden tarkastusviraston tilintarkastuksessa 14.4.2015 ei tullut esiin olennaista huomautettavaa.

4. Toimenpiteet

4.1. Virastolle/laitokselle ehdotetut toimenpiteet

STUK:in tulee määrätietoisesti jatkaa tutkimustoiminnan verkostoitumista jatkettava tehtyjen suunnitelmien ja toimenpideohjelman puitteissa, jotta mm. turvataan kansainvälisesti (EU) rahoitettu säteily-suojeluun liittyvä tutkimustoiminta.

STUK:in tulee jatkaa palvelutoiminnan yhtiöittämistä ilman, että sillä on vaikutusta sen ydintoimintojen toteutumiseen.

STUK:in tulee jatkaa hyvässä yhteistyössä STM:n kanssa säteilylainsäädännön kokonaisuudistuksen eteenpäin viemisessä.

4.2. Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpiteet

STM edistää annettavalla hallituksen esityksellä STUK:in palvelutoiminnan yhtiöittämistä.

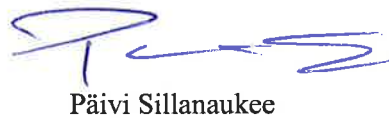
STM jatkaa tulosohjauksen kehittämistä.

Perhe- ja peruspalveluministeri

Juha Rehula

Kansliapäällikkö

Päivi Sillanaukee

JAKELU

STUK

Ministeriön osastot

Tulossopimusten valmisteluryhmien puheenjohtajat ja sihteerit

TIEDOKSI

Valtiovarainministeriö

Valtionalouden tarkastusvirasto

Valtiokonttori (Netra)

Sosiaali- ja terveysministeri

Tarkastuspäällikkö

